

ga je v vasi največ in katerega rabi vsak. To orodje je motika, s katero se poljedelski človek 14 ur dnevno muči za 8 din in malo pi-jače. Povejte nam oni, ki pravite, da ne razumemo kmeta in kmetovanja, kako naj opišemo v praktičnih gospodarskih znanjih to orodje, ki dela žuljave roke in prikljuje de-bele znojne kaplje na suh in sestradan obraz. Ali naj govorimo o železu in ročaju? Ne! Učiti nam je o ljubezni do zemlje in do dela ter plemenititi otrokovo srce.

Vedite pa tudi, da mlajši učiteljski rod ne vzdihuje. On dela in bo delal, dokler ne

bo v življenju zmagal. Pač pa zahteva samo eno — svojo pravico!

Vsi učitelji so apostoli velike ljubezni do kralja, naroda in države. To delo opravljamo z največjim veseljem. Eno pa nas greni in nam ovira razširjanje evangelija ljubezni. To je zagrenjenost! Zagrenjenost, ki se je rodila od pomanjkanja nam najpo-trebnejšega za življenje. Vi vsi, ki odločate o našem socialnem položaju, nam morate priti v pomoč, sicer boste vzeli iz naših ra-men veliko odgovornost, ki jo imamo od trenutka, ko smo postali učitelji. K.

Splošne vesti

Tovarišem v okolici mest in trgov

Po uredbi ministrskega sveta z dne 19. decembra 1935. spadajo vsi kraji, ki so vklju-čeni v ožji ali širši gradbeni okoliš bližnjega mesta ali trga v oni draginski razred, kakor mesto ali trg. Kateri so ti kraji, najdete v ba-novinskem Pravilniku gradbenih predpisov, v »Službenem listu« od 19. avgusta 1933., kos 67/815. Ti kraji niso le v okolici večjih mest, ampak tudi, n. pr. Dolga vas pri Dol. Len-davi, Videm pri Krškem, Boštanj pri Sevnici, itd. Državnim nameščencem in upokojencem iz teh krajev grede torej od 1. oktobra 1935. iste draginske doklade, ki veljajo za mesto ali trg, v katerega gradbeni okoliš spadajo. Ako je kdo le nekaj časa služboval v takem kraju v dobi po 1. oktobra 1935., mu pripada za oni čas povračilo razlike. Isto velja za one, ki so služili v mestu priključenih občinah, če se je priključitev izvršila po 1. oktobra 1935. N. pr.: A je služboval v Krčevini pri Mariboru od 1. septembra 1936. do 1. maja 1938. in je prejemal osebno draginsko doklado III. raz-reda. Naj služi sedaj kjer koli, mora dobiti povračilo razlike po 100 din mesečno za vsoto dobo, kar zneso 2000 din. Vse to velja tudi za upokojence. Aktivni učitelji naj se obrnejo v tej zadevi s primerno vlogo na dravsko fi-nančno upravo, upokojenci pa na dravsko fi-nančno direkcijo. A. K. učitelj v pok.

Da bo zadeva jasnejša, priobčujemo tudi pravilnik, ki je izšel v 432. številki »Službe-nega lista«, l. 1933., in spremembo, ki je izšla v št. 138. iz l. 1938.

PRAVILNIK

o gradbenih predpisih za sela, ki so v nepo-sredni bližini mest in trgov.

Na podstavi določil odst. 2. in 3., § 127. in odst. 2. § 138. gradb. zakona predpisujem gradbeni pravilnik za sela, ki so v neposredni bližini mest in trgov.

Člen 1.

Zaradi varovanja javnih gradbenih, hi-giensk, prometnih in estetskih interesov ter onemogočanja uveljavljanja gradbenih predpisov v selih, ki so v neposredni bližini mest in tr-gov, veljajo materialna določila 1. dela grad-benega zakona tudi za naslednja sela, odnos-no občine:

1. Vič, Zg. Siska, St. Vid, Ježica, Moste, Dobrunje in Rudnik pri Ljubljani.
2. Gaberje, Lisce, Lava, Breg in Zavod-na pri Celju.
3. Krčevina, Košaki, Pobrežje, Radvanje, Tezno, Studenci pri Mariboru.
4. Sp. in Zg. Breg ter Vičava pri Ptuj.
5. Zakot pri Brežicah.
6. Boštanj in Log pri Sevnici.
7. Dolga vas pri Dolnji Lendavi.
8. Mekinje pri Kamniku.
9. Stob, Studa in Vir pri Domžalah.
10. Prevrat, Blato in Pristava pri Konji-cah.
11. Stražišče, Primskovo, Huje in Klanec pri Kranju.

vsaj malo tudi njihov. S pomočjo služitelja so iznesli iz razreda vse do zadnjega. Klopi, tablo, peč, mizo, stol, majhno stelažo za zvezke, s stene so sneli vse, kar je bilo pri-bitega na njej, tako, da razen kraljeve slike ni ostalo nič drugega, kot štiri stene. Okrog šole pa v snegu klopi, tabla in še napol vroča peč.

Kmalu za njimi so začeli prihajati starši iz vse vasi, otovorjeni s steklenicami žganja in hrano za ves dan. Kot domačina slave so me pozdravljali s stiskanjem rok, deloma tudi roko poljubljajo, in pa s pozdravom: »Sretna slava!«, nakar sem odzdravljaj, kot sem se že prej naučil, s odgovorom: »Sretna neka je — da Bog dao in do godine!« Kmalu je prišel tudi »kuma«, sosed, ki je bil za to slavo izvoljen za kuma. Prinesel je svetosav-ski kolač in kot ceno za svoje kumstvo, 25 litrski sodček žganja in 12 parov opank za otroke. Kolač in opanke smo položili na majhno mizo, kum je prižgal tanko svečo in jo zabodel v kolač, služitelj je prinesel še lonec kuhane pšenice, prišla sta še najimo-vitejši meščan »gazda Andon« in občinski tajnik in slava se je pričela.

Majhna, 5 × 4 m velika šolska soba je bila do zadnjega napolnjena z ljudmi, v enem kotu otroci, za mizo s svetosavskim kolačem smo stali kum, tajnik, »gazda Andon« in jaz in neko svečano razpoloženje je objemalo vse. Občutil sem nekoliko treme, ker nisem poznal obreda, pa sem moral sodelovati pri njem. Tajnik mi je obljubil, da mi bo sproti dajal instrukcije z desne strani, kum z leve, in tako se je začelo.

Z lopatico z žerjavico in s kadihom je kum najprej trikrat obkrožil kolač in se pri tem križal in za njim ostali ljudje. Jaz sem se zmotil, pa sem se križal po naše, tajnik me je sunil s komolcem in sem hitro popra-vil. Kum je nato odložil lopatico, se pri tem

12. Bistrica pri Trzinu.
13. Videm in Stara vas pri Krškem.
14. Gradec pri Litiji.
15. Gornji Logatec.
16. Gornja Bistrica pri Slovenski Bistrici.
17. Stara Loka, Trata in Stari dvor pri Škofji Loki.
18. Kurja vas, Sava in naselje »Pod Mo-žakljo« pri Jesenicah.

Člen 2.

Predmeti, že rešeni na prvi stopnji, se obravnavajo po dotedanjih predpisih.

Člen 3.

Z dnem, ko zadobi ta pravilnik moč, pre-stanejo veljati materialni predpisi dosedanjih stavbnih redov, kolikor se nanašajo na kraje, ki so navedeni v čl. 1. tega pravilnika ter na-sprotujejo materialnim določbam 1. dela grad-benega zakona. Oblastvena pristojnost ostane neizpremenjena.

Člen 4.

Ta pravilnik stopi v veljavo in zadobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenem li-stu« kraljevske banske uprave dravske ba-novine.

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani.

Zastopnik bana, pomočnik

dr. O. Pirkmajer s. r.

SPREMENBA PRAVILNIKA

o gradbenih predpisih za sela v neposredni bližini mest in trgov.

Na podstavi odstavkov 2. in 3. § 27. in odst. 2. § 38. gradbenega zakona

spreminjam

določilo čl. 1. pod točko 1. »Pravilnika o gradbenih predpisih za sela v neposredni bližini mest in trgov« (Službeni list kraljevske banske uprave dravske banovine št. 432/67 iz leta 1933.) tako, da se glasi:

1. Sedanje upravne občine St. Vid, Smart-no pod Smarno goro, Ježica, Podgorica, Polje, Dobrunje, Rudnik pri Ljubljani in vzhodni del upravne občine Dobrova (kraj Kozarje, Vrhovce in območje Tržaške ceste).

Ta sprememba stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenem listu kraljevske banske uprave dravske ba-novine«.

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani dne 1. marca 1938.

Ban:

dr. Natlačen s. r.

— Prosti mesti, V srezu Črnomelj sta prosti v Podzemlju 2 mesti (1 moško, 1 žen-sko).

KDOR UČITELJ, TA ČLAN
UČITELJSKE TISKARNE!

zopet začel križati in priklanjati pred kola-čem z besedami: »Neka je sretna slava! Šta popili, Bog da nam napuni, šta potrošili, Bog da nam navaži.« itd. »Neka nas čuva sv. Jo-van, sv. Džorđe, sv. Atanasije, i do godine opet neka bude!« Njegove želje in prošnje so vzbudile splošno veselost. Nato je obilil kolač z žganjem, zopet smo se križali, nato peli: »Oče nas, iže jesi na nebesih...«, s kumom, tajnikom in gazdo nato vrteli kolač okrog navpične osi in nato so ga dali meni v roke, da ga presečem. Po danih navodilih sem se trikrat prekrizal in trikrat dvignil kolač visoko v zrak, ga nato s precejšnjo mero nerodnosti narezal na štiri dele, zopet smo se križali, s kumom poljubljala vsak del kolača posebej, zopet se križali itd. Jaz ne vem, ali sem delal prav, pri molitvi sem se-veda po naše sklenil roke in šele na tajnikov opozorilo jih prekrizal na prsih, toda končno je vseeno vse srečno minilo, po zaslugi taj-nikovi, ki mi je kar na glas začel suflirati. Še razdelitev kolača, pšenice in opank med deco in prvi del sporeda je bil končan.

Nato so na isti mizi začele deklamacije otrok. Ker sem šele 2 dni pred slavo dospel v Crno Reko, so se otroci kar sami naučili pesmi za deklamacijo. Po večini so si izbrali narodne pesmi o kraljeviču Marku, o majki Jugovičev in podobne, dolge po 6 do 12 strani v čitanki. Deklamiralo je vseh 32 učen-cev in tako je to deklamiranje trajalo več kot eno uro. Medtem so ljudje že pričeli pri-našati od nekod mize in klopi, jih napolnili z žganjem in jedili in že začeli s splošno za-bavo. Od zunaj se je že začel glas bobna in nekake violine, nazvane »čemanec«, godci so prišli iz sosednje vasi in kmalu se je na snegu začelo kolo. Otroci so med tem kon-čali z deklamacijami in odšli ven. V šolski sobi pa se je začelo splošno pitje in jedenje. Nekaj časa sem sedel v sobi, nekaj časa zu-naj igral kolo, zopet v sobo nazaj, debate o

Osebne zadeve

—i Premeščeni so po prošnji: Vole Ivana iz Bučke v Smlednik, Slapar Nikolaj iz Stu-denca v Smlednik, Znidar Vincenc iz Olšev-ka k Sv. Miklavžu (Ptuj), Kert Jožef iz Pil-štanja k Sv. Rupertu v Slov. gor., Lužnik Franc in Ivana iz Gor. Lendave v Vidonce, Glavnik Ljudmila iz Gor. Lakoša v Cven, Mlaker Franc iz Zavrča v Vojniki, Rečnik Er-nest iz Zetel k Sv. Florjanu (Šmarje), Galun Terezija iz Sv. Ruperta (Maribor I. breg) k Sv. Antonu (Maribor I. breg), Koman Ma-rija iz Cepelj v Šoštanj, Mohor Marija iz St. Jerneja (Krško) v Koprivnik, Vidmar Viktor iz Kozičine (vardarska) v Kranj, Skok Ferdo in Ljudmila iz Klenovika in Podzemlja v Sred. Bistrico, Toroš Ljubomil in Jožefa iz Strigove v Potok, Leder Mirko iz Šmihela pri Žužemberku v Ljubljano, Prohinar Zora iz Zaloga v Slovenj Gradec, Židanek Ivan iz Sv. Jurija (Maribor I. breg) v Zg. Sv. Kungoto, Cipot Franc iz Hodoša v Vučjo gomilo, Pod-goršek Karolina iz Sv. Marka k Sv. Antonu (Maribor I. breg), Vrenk Ana iz Polhovgrad-ca v Tomišelj, Bučar Nikolaja iz Tomišlja v Polhovgradec, Bartol Pavla iz Starega trga v Črnomelj, Mazi Gizela iz Senovega v Dovje, Lah Ida iz Majšperga v Pragersko, Karlin Marija iz Podpece v Bloke, Masten Martin

iz Huma v Ormož, Lešnik Ljudmila iz Sv. Marjete (Ptuj) v Ruše, Kodella Ana iz Ko-privnice v Blagovno (Celje), Stuhec Jakob iz Trbonja v Hoče, Kemperle Evalija iz Makol v Svečino, Prah Roza iz Mute v Studence pri Mariboru, Kosi Pavla, šolska tajnica v Mari-boru za učiteljico v Poljčane.

—i Postavljeni so za učitelje: Soršak An-gela v Stranica, srez Slov. Konjice, Lipovž Peter v Leskovcu pri Krškem, Pavletič Julij v Hajdini, Fligel Ivan v Jarenini.

—i Upokojitve. Lampe Pavla, Ljubljana; Merhar Ivanka, Šmarje; Kožuh Valentina, St. Ilj v Slov. gor.; Rus Barica, Kamnik; Krapš Roza, Ljubljana; Betriani Antonija, Tezno; Stanonik Franciška, Celje; Rape Ana, Sv. Ana v Slov. gor.; Bezeliak Ivan, sreski šolski nadzornik, Litija.

—i Napredovanje v V. skupino: Jan Ire-na, Ljubljana.

—i Za upravitelje so postavljeni: Beg Anton, Trbovlje; Richter Ivan, Strigova; Ška-far Ivan, Hotič; Stevančec Rudolf, Tišina; Kastelic Ivan, Sv. Anton, srez Brežice.

—i Opuščen je iz državne službe Dov-žan Franc, Griže pri Celju.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveči in JUU

—i »Naša šola in naše učiteljstvo« je naslov članka v »Domoljubu« od 7. februar-ja, ki pravi med drugim:

Naša šola v primeri z velikimi stroški, ki jih od ljudstva zahteva, nikakor ne rodi potrebnih sadov. Zakaj ne? Zato, ker naj-boljšega sredstva vzgoje noče, vsaj noče v zadostni meri. Noče verske vzgoje. Tega se morate dobro zavedati in zato s sedanjo šolo ne smete biti zadovoljni! Dve uri veronauka na teden med dvajsetimi ali tridesetimi urami — kaj je to? Pri vseh drugih predmetih pa otrok ne sliši nič, da je ustvarjen za kaj višjega kakor za to ubogo zemljo. Verski pouk je od drugih zgolj svetnih šolskih pred-metov skoraj ubit, zaduščen. Ni čudno, če po končani šoli mnogi mladi ljudje tako nanj pozabijo! Ni čudno, če je med ljudmi toliko verske nevednosti, nevednosti o najvažnejših vprašanjih življenja. Vse mogoče človek ve, samo tega ne ve, zakaj je na svetu. In to je vprašanje vseh vprašanj. Kdor tega ne ve, ne ve nič! Tava po svetu kakor božji volek, ne vedoč, ne kod, ne kam.

Ali ne vidite, da naša šola ni prava, da šadovi te šole niso v primeri z ogromnimi stroški, ki jih imate zanjo?

—i Iz zasedanja banskega sveta posne-mamo po »Slovenču« od 13. februarja sle-deče:

V ljudskem šolstvu nam manjka danes 1312 učilnic in približno 300 srednjevelikih šolskih poslopij s po štirimi učilnicami. Pr-manjkljaj znaša 25 % v primeri z obstoječim stanjem. Posledice tega so velike.

Delež banovine po vzdrževanju ljudske-ga šolstva, t. j. pokrivanje stroškov vse reži-je razen plač učnega osebja, je poln in učin-kovit. Dotacije se izplačujejo v največjem redu.

Nadalje imamo 4135 oddelkov in 3907 učnih moči, manjka torej 228 oddelkovih učiteljev. Temu primanjkljaju je krivo dej-stvo, da 425 učnih oseb ne poučuje, na drugi strani pa je tudi skupno število postavljenih učnih oseb premajhno. Poleg tega je tudi vzgoja učiteljskih nepravilno usmerjena, politiki, o vojni, o Sloveniji, in vseh mogočih stvarih. Tako je kmalu minilo poldne in še par ur za njim. Ljudje se razgovarjajo, pi-jejo žganje (popilo se ga je gotovo kakih 60 litrov), se razgovarjajo in zopet pijejo. In med tem vedno »gospod učo« sem, »go-spon učo« tja in to povej in ono povej, kli-čejo me v kolo in zopet nazaj, tako, da sem nešteto krat moral kar po sredi mize med lončenimi posodami in steklenicami z žga-njem, da sem mogel priti na svoje mesto.

Okrog dveh popoldne se je začela lici-tacija za izbiro kuma za prihodnje leto. Kdor da več žganja in več za otroke, ta je kum. Padel pa je predlog, da naj se v bodoče da raje neko vsoto denarja, ki naj ostane kot šolski denar, pa manj žganja in brez opank. Vsak oče bo sam obupal svoje otroke, je dejal. Predlog je bil sprejet in jaz, vodil sem izbiranje kuma, sem pozval vaščane, da naj se torej javijo. Javil se je Radenko, kmet iz Bajinovske Male, Ponudil je »10 kila rakije« in 50 din. Če pa kdo da več, pa naj da. Kme-tje so zmajevali z glavami, več pa nihče ni ponudil. Dolgo časa je ostalo pri tem. Videl sem, da so trdi, kadar je treba dati denar, pa sem hotel malo dvigniti ceno. Vprašal sem kuma, če more tudi učitelj biti izbran za kuma in ko mi je on potrdil, da po nje-govem mnenju lahko, sem se sam javil z »10 kila rakije« in 200 din. To jih je osupnilo, ker še nikdar niso imeli učitelja za kuma. Postalo jim je nerodno, da bi izmed sebe ne mogli najti kuma, ki bi dal več kot samo 50 din, pa so že začeli apelirati na »gazdo Andona«, da naj on, kot najimovitejši ponu-di več kot jaz, ker je vendar nerodno, da bi Črnočani med seboj ne mogli najti kuma. Res je »gazda Andon« skočil na 250 din in jaz, da ceno še dvignem, takoj na 300 din. To jih je osupnilo še bolj in dvignilo iz rav-notežja. Vsi so mislili, da hočem jaz na vsak način biti kum in gazda Andon mi potem ni

hotel iz kolegialnosti več kvariti cene. Vsem se je zdelo to, da sem se odločil biti kum, strašno lepo, čestitali so mi, kum mi je po-ljubil roko, v znak, da mi preda kumstvo za naslednje leto in tako sem postal kum za naslednje leto. Hotel sem samo navijati ceno za kumstvo, ker sem vedel, da so kmetje trdi za denar, pa sem navsezadnje sam ostal za kuma. Seveda sem si takoj izbral namest-nika, da bi me »v primeru«, da drugo leto ne bi bil več v Črni Reki, zastopal in v mojem imenu rezal kolač, stroške pa da mu v na-prej plačam. Vendar pa so mi vsi želeli »srečo«, da bi še dolga leta ostal tu gori.

Kmalu se je zmačilo. Nekaj svojevrst-nega je bil pogled v slabo razsvetljeno, majhno šolsko sobo. Tri petrolejke na ste-nah, po podu nizke mize, polne ostankov kruha, praznih posod, steklenic, na eni iz-med miz sodček žganja, za mizami, skoro drug na drugem, ljudje mladi in stari, moški z izrazitimi, markantnimi, neobritimi obrazi, starejši z dolgimi brki, vsi s šajkačami na glavi, ženske z rutami, pisanimi krili in raz-nimi starimi brezvrednostnimi kovanimi nov-ci okrog vratu, soba zakajena od tobakovega dima, duh po žganju, razgovori, ki v vzdušju žganja radi svojevrstnega jezika postanejo po večini nerazumljivi, vse je glasno, pod vplivom žganja se živo gestikulira, tu in tam prepri, tam si zopet nazdravljajo z žga-njem itd. Svojevrsni, napol orientalski »šti-mung«. In med vsem tem — mlad slovenski učitelj.

V mraku so potem kmalu začeli odha-jati. Nekateri pa so ostali še pozno v noč.

Tako smo praznovali sv. Savo. Za vedno mi bo ostal v spominu, kot nekaj, kar more videti človek samo v teh visokih planinskih krajih.

D. M.